

HRVATSKI SAVEZ ZADRUGA

Osnivanje i djelatnost zadruga za socijalno poduzetništvo

Ilda Stanojević

Pula

21.rujna 2012.

**150 GODINA HRVATSKOG ZADRUGARSTVA
10 GODINA HRVATSKOG SAVEZA ZADRUGA**

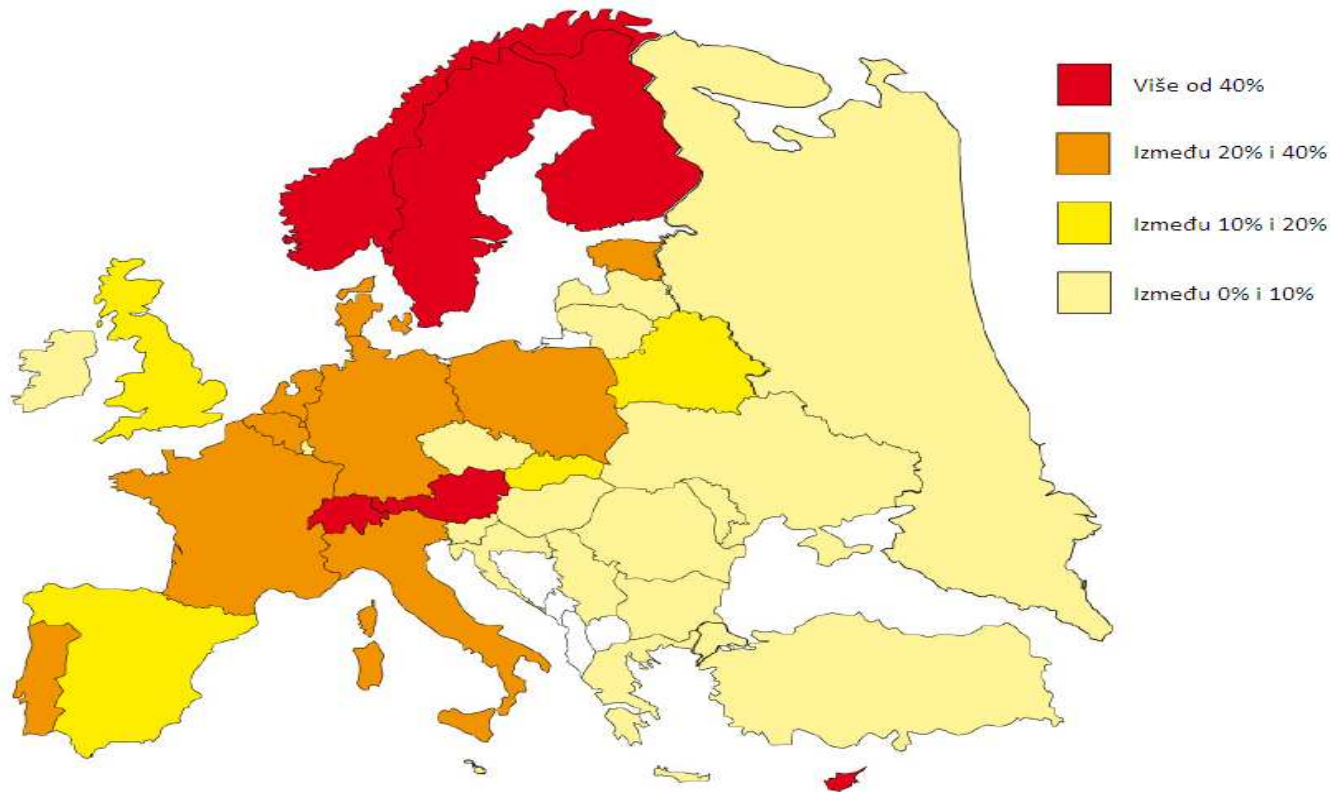
HRVATSKI SAVEZ ZADRUGA

2012. MEĐUNARODNA GODINA ZADRUGA

Zadugarstvo u Europi

Odnos članova zadruga prema broju stanovnika; U Republici Hrvatskoja: 0,6%;
Broj zadruga 2765; Aktivnih 1281 ili 45%; Najviše poljoprivrednih 42%
Ukupni prihodi 2,5 milijardi kuna

Zadrugarstvo u svijetu

Što je zadruga?

- Zadruga je dragovoljno, otvoreno, samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njeni članovi, a svojim radom i drugim aktivnostima ili korištenjem njezinih usluga, na temelju zajedništva i uzajamne pomoći ostvaruju, unaprjeđuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge potrebe i interese i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga osnovana.

(Zakon o zadrugama, NN 34/11.)

Članstvo u zadruzi

- član zadruge može biti samo osoba koja neposredno sudjeluje u radu zadruge, koja posluje putem zadruge ili koristi njene usluge ili na drugi način neposredno sudjeluje u ostvarenju ciljeva zbog kojih je zadruga osnovana
- članstvo je osobno i ne može se prenijeti na drugu osobu
- osnivač zadruge i član zadruge koji je pristupio zadruzi nakon njena osnivanja imaju jednaka prava i obveze

Međunarodna zadružna načela

Osnivanje zadruge

- najmanje **sedam osnivača** (potpuno poslovno sposobne fizičke osobe i pravne osobe)
- osnivačka skupština donosi pravila zadruge, bira tijela zadruge i donosi druge odluke vezane uz osnivanje zadruge (uplata uloga članova)
- pravila zadruge – osnivački i temeljni akt zadruge (potpisuje predsjednik skupštine - potpis ovjeriti kod javnog bilježnika)

Članstvo u zadruzi

- član zadruge može biti samo osoba koja neposredno sudjeluje u radu zadruge, koja posluje putem zadruge ili koristi njene usluge ili na drugi način neposredno sudjeluje u ostvarenju ciljeva zbog kojih je zadruga osnovana
- članstvo je osobno i ne može se prenijeti na drugu osobu
- osnivač zadruge i član zadruge koji je pristupio zadruzi nakon njena osnivanja imaju jednaka prava i obveze

Tijela zadruge

- **skupština** (najviše tijelo u zadruzi)
- skupštinu zadruge čine svi članovi zadruge odnosno njihovi opunomoćenici
- kod odlučivanja na skupštini svaki član skupštine ima jedan glas
- **nadzorni odbor**
- **upravitelj**

Imovina zadruge

- **ulozi članova, sredstva stečena obavljanjem djelatnosti i sredstva stečena na druge načine pripada zadruzi i služi za obavljanje njenih djelatnosti i podmirenje njenih obveza**
- imovinu koja nije u funkciji obavljanja djelatnosti zadruge, zadruga može odlukom skupštine prodati ili dati u zakup, a ostvarena sredstva dužna je usmjeriti za poslovanje zadruge

Ulog člana zadruge

- **svaki član dužan unijeti u zadrugu osnovni ulog**
- visinu određuje skupština, **najmanje 1.000,00 kuna**
- ulog može biti i u stvarima ili pravima, novčanu vrijednost procjenjuje sudski vještak
- dodatni ulog – član može unijeti uz osnovni ulog, iznos je jednak i određuje ga skupština
- ulozi – upisuju se na ime člana u imenik članova
- **ulog se vraća članu** nakon prestanka članstva

Poslovanje zadruge

- zadruga može obavljati djelatnost sa ciljem stjecanja dobiti (profitna)
- zadruga može obavljati djelatnost u cilju udovoljavanja potreba svojih članova bez namjere stjecanja dobiti: socijalna, stambena, zadruga lokalne zajednice, itd. (neprofitna)

Zadruga

- Minimalno 7 osnivača, pravnih ili fizičkih osoba
- Minimalni članski ulog 1.000 kn po osnivaču
- Aktivni rad zadrugara sa zadrugom
- Jedan zadrugar – jedan glas na skupštini
- Raspodjela dobiti prema učešću zadrugara u stvaranju te dobiti
- Obvezno izdvajanje iz dobiti za razvoj zadruge – 30%
- Mogućnost dodatnih članskih uloga
- Mogućnost uloga osobe koja nije član zadruge
- Vanjski član nadzornog odbora

Prednosti zadruge

- Zadruga prepoznaje potrebe svojih članova
- Dobit je usmjerena prema zadrugaru
- Zadrugari i zadruga pomažu u razvoju i stabilnosti lokalne zajednice
- lakše je pregovarati s poslovnim partnerima
- smanjuju se troškovi proizvodnje
- svakom članu omogućava samostalnost
- pruža suradnju na zajedničkim poslovima (nabava repromaterijala, marketing, administracija...)
- omogućava zajednički plasman roba
- stvara se snažniji poslovni sustav na tržištu

Kako osnovati zadrugu?

- Prepoznati potrebu za osnivanjem zadruge
- Upoznati sve potencijalne članove zadruge o prednostima i nedostacima organiziranja u zadrugu
- Pripremiti poslovni plan
- Osigurati početna sredstva za rad zadruge
- Odabrati osobu koja će voditi postupak osnivanja zadruge (upravitelj zadruge)
- Provesti postupak osnivanja zadruge prema Zakonu o zadrugama NN 34/11

OKRUGLI STOL O SOCIJALNOM I RADNIČKOM ZADRUGARSTVU

'Zadrugarstvo je sustav koji skrbi o dostojanstvu čovjeka'

*Socijalno zadrugarstvo je specifična kategorija poduzetničkog oblika jer u sebi sadržava ekonomske i humanitarne karakteristike
*Namijenjeno je onima koji nemaju sposobnost na tržištu rada biti u ravnopravnoj konkurenciji s drugima

Sredinom lipnja je u prostorijama Poduzetničkog inkubatora BIOS u organizaciji Hrvatskog saveza zadruga i osječkog Centra za poduzetništvo održan je Okrugli stol o socijalnom i radničkom zadrugarstvu. Bila je to izvanredna prilika za

Posjetitelji Okruglog stola o socijalnom i radničkom zadrugarstvu

sve zainteresirane da se informiraju o alternativnom poduzetničkom obliku koji se zbog svojih specifičnih prednosti pokazao imunim na globalnu gospodarsku krizu.

Zašto je tomu tako i zašto bi se u RH trebala posvetiti veća pozornost osnivanju i njegovanju zadržnog sustava poslovanja, rekla je već u uvodnoj riječi predsjednica Uprave Hrvatskog saveza zadruga, gđa Vedrana Stecca:

"Svjedoci smo da je posljedica suvremenog načina poslovanja gdje je cilj isključivo profit ipak velika prezaduženost. Stoga u gospodarskoj krizi socijalno i radničko zadrugarstvo vidi svoju priliku." Istaknula je kako je zadrugarstvo kao poduzetnički oblik okrenuto prema čovjeku, tj. prema zadrugaru i prema ostvarenju samoopstojnosti i samoodrživosti putem iskorištavanja kreativnog potencijala zadrugara. Prema riječima Vedrane Stecca, društvo bi trebalo staviti veći naglasak na osnivanje i poslovanje radničkih zadruga koje putem zadržnog sustava mogu inicirati poslove i ostvariti radni odnos unutar zadruga. Socijalno zadrugarstvo je specifična kategorija poduzetničkog oblika jer u sebi sadržava ekonomske, ali i humanitarne karakteristike. "Socijalno zadrugarstvo namijenjeno je onima koji nemaju sposobnost na tržištu rada biti u ravnopravnoj konkurenciji s drugima - kroz socijalno zadrugarstvo oni mogu stvoriti dostojanstvo rada za sebe."

Temelj zadrugarstva: zajedništvo

Nina Marković, koja se u ime domaćina, Centra za poduzetništvo, obratila okupljenim sudionicima, istaknula je kako kroz aktivnosti HSZ-a i gospodarskih subjekata kojima se HSZ bavi treba razbiti negativnu predodžbu iz prošlosti koju građani imaju o zadrugama.

U skladu s time, okupljenima se prva predstavila Uslužno proizvodna zadruga Ne-os posredstvom svoga upravitelja, gospodina Zdenka Antolovića. Naime, Uslužno proizvodna zadruga Ne-os (tj. Ne-ovisnost) nastala je u kolovozu 2009. g. udruživanjem rehabilitiranih ovisnika u zajedničkom nastojanju za ravnopravno uključivanje u radne i gospodarske procese. Svi osnivači i članovi zadruga su završili program liječenja od ovisnosti i apstiniraju od istih, istaknuo je Zdenko Antolović. Pri osnivanju zadruga njihova je vizija bila stvaranje dobre prakse socijalnog poduzetništva, stvaranje prilika i njegovanje cjeloživotnog obrazovanja svojih članova. Djelatnosti kojima se Uslužno proizvodna zadruga Ne-os bavi su raznolike: od autopraonice u osječkom Esseker centru ubrzo su prešli na strojno pranje tepiha i tepisona, dubinsko čišćenje unutrašnjosti automobila, tepaiciranog namještaja i madraca. Također, njihovi članovi pružaju usluge čišćenja i održavanja odvodnih kanala, zelenih površina cvjetnjaka, a ponuda zadruga proširena je izradom

Michael d.ano, Zagreb

Gđa Vedrana Stecca, predsjednica Uprave Hrvatskog saveza zadruga, drži uvodni govor

betonske galanterije i betonskih stupova te montažom ograda od betonskih stupova i žice. Konačno, zadruga je privabila i laserski gravir za drvo te se bave izradom komunikacijskih oznaka, natpisa i osječkih svemira od drveta.

Socijalna zadruga "Noncello" - talijanski primjer dobre poslovne prakse

Okrugli stol o socijalnom i radničkom zadrugarstvu bio je također prilika da se zainteresiranima predstavite gosti Hrvatskog saveza zadruga iz Italije: gospodin Stefano Mantovani, upravitelj Socijalne zadruga "Noncello" iz talijanskoga grada Pordenonea te gospodin Loris Asquini, potpredsjednik Zadržnog saveza Legacoop iz Udina, pokrajina Friuli Venezia Giulia. Tom su prilikom sudionici Okruglog stola mogli saznati kako je zadržni sustav poslovanja u Italiji neusporedivo razvijeniji nego kod nas te ne postoji jedan savez zadruga, kao što je to slučaj kod nas, već ih ima čak četiri. Zadruga su značajan gospodarski subjekt u Italiji jer zapošljavaju oko mi-

Zdenko Antolović iz Zadruga Ne-Os drži izlaganje

lijun zadrugara u 75 tisuća zadruga u svim gospodarskim sektorima.

Međutim, u Italiji se zadržni sustav počeo razvijati već krajem 70-ih godina prošlog stoljeća, a gospodin Stefano Mantovani iz Socijalne zadruga "Noncello" tome uzroke vidi u specifičnoj društvenoj klimi - upravo u to vrijeme je bila stvorena kritična masa civilnih društava i lokalnih zajednica koje su bile usmjerene na zapošljavanje i pomaganje osobama s posebnim potrebama. Nadalje, osnivanju socijalnih zadruga pogodovalo je ukidanje svih umobolnica u Italiji (s namjerom da psihički oboljele osobe dobiju priliku stvoriti vlastiti dom, steći vlastite priloge i zasnovati međuljudske odnose). S druge strane je razvoju socijalnih zadruga pogodovalo i industrijska kriza u Italiji (ta je kriza značila raspad velikih industrija i stvaranje malih i srednjih poduzeća. Time su izgubljena radna mjesta što je rezultiralo padom potrošnje). Kako je industrija nestala, malo i srednje poduzetništvo doživjelo je institucionalnu podršku i stvoreni su uvjeti za eksternalizaciju troškova svih državnih institucija. Zadruga su zbog socijalnog momenta također imale prednost pri dobivanju poslova kod državnih institucija poput bolnica (dakako, to je bio slučaj u osamdesetima, ali danas one nastupaju na tržištu kao ravnopravan gospodarski subjekt pa gospodin Mantovani procjenjuje da se danas 60 - 70% poslovanja zadruga odvija pod uobičajenim tržišnim uvjetima).

Socijalna zadruga "Noncello" danas broji između 500 i 600 zaposlenih zadrugara, čija struktura uključuje 35% zaposlenih osoba s posebnim potrebama i 65% zaposlenih koji nemaju posebne potrebe. Primjerice, to mogu biti psihički i fizički hendikepirane osobe, bivši ovisnici, bivši zatvorenici i osobe koje su zatvorsku kaznu zamijenile za rad za opće dobro na slobodi. Djelatnosti te zadruga uključuju usluge sanitarnog i industrijskog čišćenja te čišćenja po-

Zadruga Ne-os

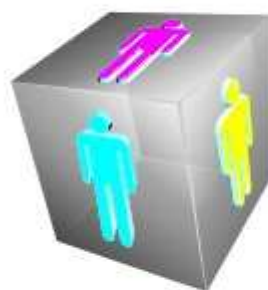
Zadruga trenutno ima 2 zaposlenika te još 7 angažiranih osoba te u skoroj budućnosti namjeravaju zaposliti dvije. U planu im je također nabavka uređaja za izradu reklama što znači proširenje djelatnosti kojima će se zadruga baviti. Ta je činjenica pohvalna već i zbog nepovoljne gospodarske klime koja vlada u Hrvatskoj i svijetu, ali je poglavito hvalevrijedna jer se članovi ove zadruga ne moraju boriti samo s vanjskim, već i svojim unutarnjim demonima - svojom ovisnošću. Ipak, kaže upravitelj Uslužno proizvodne zadruga Ne-os, biti zaposlen je jedan od važnijih uvjeta za uspješnu apstinenciju od ovisnosti, jer zaposlen čovjek nema vremena razmišljati o glupostima.

slovnih prostora, prikupljanje otpada i reciklažu te održavanje zelenih površina, transport stvari i hrane za bolnice, zaštitarske usluge te uzgoj cvijeca u staklenicima.

Jasno, poslovanje zadruga u Italiji mora imati tržišnu opravdanost - svaki proizvod ili usluga zadruga mora imati svoje tržište. Međutim, prednost je zadruga u tome što u početku svog poslovanja one mogu svoje proizvode ili usluge plasirati kroz zadržni sustav, odnosno na internom tržištu. Naime, u Italiji je zadržni sustav tako razvijen da se čitav proizvodno - prodajni proces jednog proizvoda može dogoditi unutar zadržnog sustava. Konkretno, zadruga proizvodi žito, koje predaje drugoj zadrugi koja se bavi preradom žita u brašno. Brašno se potom šalje zadrugi koja pravi kruh. Ta zadruga će gotov proizvod predati zadrugi koja se bavi transportom robe, a ona će razvesti proizvode u zadržne trgovine zadržnog distributera koja se bavi prodajom proizvoda zadruga. Zanimljivo je i to da u čitavom proizvodno - prodajnom lancu svaka zadruga jednako zarađuje, što još jednom potvrđuje tezu da je zadrugarstvo sustav usmjeren na čovjeka, a ne na profit.

Kako već niz godina gospodin Asquini surađuje s HSZ na projektu PRO - COOP kojemu je cilj povezivanje i suradnja zadruga na području Italije, Balkana i jugoistočne Europe, primijetio je kako u Hrvatskoj sve više ljudi poznaje i mijenja svoje mišljenje o zadrugama pa treba i dalje raditi na promoviranju duha zadrugarstva. Ipak, u odnosu na druge zemlje iz regije, poput Bugarske i Crne Gore, u Hrvatskoj su napravljeni najveći pomaci. Do kraja ove godine u organizaciji Hrvatskog saveza zadruga bit će organiziran business - to - business susret hrvatskih i talijanskih zadruga koji će još više proširiti spoznaje o prednostima zadruga i pozitivnom duhu socijalno osvijetljenog poslovanja.

Saša Begović

ne os

socijalna zadruga

WWW.zadruga.hr

KONTAKTIRAJTE NAS

TEL. 01 / 4870 - 053

E.MAIL HSZ@ZADRUGE.HR

